

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

SKRIVELSE
2024-11-29

Ärendenummer:
NV-07136-24

Förslag till nationell restaureringsplan och författningsändringar till följd av EU-förordning om restaurering av natur

Delredovisning av regeringsuppdrag

Innehåll

SAMMANFATTNING	3
1. UPPDRAGET OCH UTGÅNGSPUNKTER FÖR GENOMFÖRANDET	6
1.1 Uppdraget	6
1.2 Delredovisningens innehåll	6
1.3 En utgångspunkt för uppdragets genomförande – att nyttja förordningens flexibilitet och inte gå utöver förordningens miniminivåer	7
1.4 Avgränsningar i det fortsatta arbetet	8
1.5 Andra pågående processer	9
2. PROCESS FÖR GENOMFÖRANDET	11
2.1 Övergripande process	11
2.2 Kunskap och information	14
2.3 Konsekvensutredning av planförslaget	17
2.4 Strategisk miljöbedömning	19
2.5 Delaktighet – samråd, dialog och kommunikation	20
2.6 Analys av nödvändiga författningsändringar till följd av förordningen och vid behov framtagande författningsförslag	22
3. ORGANISATION FÖR GENOMFÖRANDET	24
3.1 Styrning av arbetet	24
3.2 Myndigheternas ansvarsfördelning	24
3.3 Projektarbetets organisation	26
BILAGA 1 EXEMPEL PÅ ANDRA PÅGÅENDE PROCESSER	28

Sammanfattning

Naturvårdsverket har i september 2024 fått i uppdrag att tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen, Statens jordbruksverk samt Boverket utarbeta ett förslag till nationell naturrestaureringsplan enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1991 om restaurering av natur och om ändring av förordning (EU) 2022/869 (i fortsättningen kallad förordningen). Förslaget ska utarbetas utifrån inhämtad kunskap och synpunkter från länsstyrelserna.

I skrivelsen delredovisas uppdraget genom att ge en beskrivning av uppdragets genomförande och en bild över arbetets olika delar och faser. Justeringar av planeringen avgenomförande kan behöva göras, om till exempel förutsättningar förändras eller ny kunskap tillkommer.

Mer detaljerad planering pågår för de olika fasernas genomförande. Planeringen kommer beredas och beslutas i form av en myndighetsgemensam projektplan.

Regeringsuppdraget ska slutredovisas den 27 februari 2026. Den 1 september 2026 ska Sverige lämna sitt förslag till restaureringsplan till EU-kommissionen för granskning. Den slutliga versionen av den nationella restaureringsplanen ska lämnas in 1 september 2027.

Övergripande process för framtagandet av förslag till plan

I en inledande fas kommer uppdragets omfattning, avgränsningar, arbetssätt, roller och ansvarsfördelning med mera definieras och dokumenteras i en projektplan. I en andra fas sammanställs, för respektive artikel, efterfrågad (och tillgänglig) kunskap om nuläge och målnivåer. I den tredje fasen kvantifieras och konkretiseras åtgärder, vilket inkluderar analys av olika alternativ. Arbetet sker i en iterativ process. Slutligen, i den fjärde fasen, kommer förslaget till nationell restaureringsplan att tas fram.

Utöver arbetet med den nationella restaureringsplanens innehåll behöver arbete med konsekvensutredning av planförslaget, strategisk miljöbedömning samt delaktighet ske samordnat med arbetet med innehållet i den nationella restaureringsplanen

Enligt uppdraget ska förslaget till nationell naturrestaureringsplan och eventuella författningsförslag inte gå utöver miniminivån i förordningen, för att skydda svenska företags konkurrenskraft. Därutöver ska den flexibilitet som finns i förordningen analyseras och nyttjas till fullo där det är möjligt, i syfte att förslaget till plan och eventuella författningsändringar inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar, i synnerhet för svenska företag, än vad som bedöms nödvändigt. Under genomförandet av regeringsuppdraget kommer att identifieras vilka möjligheter det finns att utnyttja förordningens flexibilitet. Det kommer framför allt göras under arbetet med att ta fram åtgärder till förslaget till nationell

restaureringsplan (fas 3), i analysen av nödvändiga författningsförslag samt i konsekvensutredningen av både planförslag och författningsändringar.

Kunskap och information

En förutsättning för att kunna upprätta en nationell restaureringsplan är att ha tillräcklig kunskap om nuläget. Den första nationella restaureringsplanen, vilken vi inom uppdraget ska ta fram ett förslag för, kommer till stora delar att bygga på befintlig kunskap. I vissa avseenden är kunskapsläget inte tillräckligt gott, och då behöver ny kunskap tas fram och sammanställas.

I genomförandet av regeringsuppdraget ser vi behov av att sammanställa underlag från olika spridda källor, och att i viss mån uppdatera och kvalitetssäkra befintliga underlag. Länsstyrelsen kommer få en nyckelroll i detta arbete. Inom ramen för det fortsatta arbetet behöver vi bedöma vilka möjligheter som finns utifrån tillgänglig eller tillkommande kapacitet och finansiering.

Den nationella restaureringsplanen behöver utformas på ett sätt som medger såväl implementering som efterföljande uppföljning, vilket innebär att man redan i framtagandet av den nationella restaureringsplanen behöver ha uppföljning och användande i åtanke. För att detta ska lyckas behöver det finnas en tät dialog under projektets gång, som fångar upp och knyter samman informationsförsörjningsfrågor, mellan såväl de berörda aktörerna som artiklarna och delprocesserna. Som en del av arbetet behöver vi myndigheter gemensamt komma överens om vilka delar av arbetet med informationsförsörjning som behöver inkluderas i arbetet med regeringsuppdraget.

Att etablera övervakning och rapportering enligt förordningen (artikel 20 och 21) ligger utanför regeringsuppdraget. I den juridiska analysen över nödvändiga författningsändringar kommer ansvarsfördelning mellan myndigheter sett till övervakning och rapportering analyseras.

Konsekvensutredning av planförslag

I uppdraget ingår att lämna en konsekvensutredning av planförslaget. Konsekvensutredningen genomförs enligt förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar som syftar till att säkerställa att förslag och ändringar är välavvägda och välmotiverade och att processen är transparent. En konsekvensutredning ska påbörjas så tidigt som möjligt och arbetet påbörjas därför redan i uppstartsfasen och integreras sedan i alla faser i arbetet med att ta fram förslaget till nationell restaureringsplan.

Arbetet med konsekvensutredningen samordnas med processen för delaktighet, för att inhämta kunskap från aktörer, förankra och förstå konsekvenser av åtgärdsförslag.

Strategisk miljöbedömning

Naturvårdsverket bedömer att arbetet med den nationella restaureringsplanen kommer att behöva följa processen för strategisk miljöbedömning, bland annat utifrån att en betydande miljöpåverkans ska antas enligt miljöbedömningsförordningen (2017:966). Avgränsningssamråd kommer att hållas

kring omfattningen och detaljeringsgraden av den miljökonsekvensbeskrivning som ska tas fram inom miljöbedömningsprocessen. Samråd kommer även att hållas för att det ska vara möjligt att framföra synpunkter på innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen.

Delaktighet

Att ta fram och genomföra en nationell restaureringsplan är en komplex process, som berör många medborgare, organisationer, näringslivet och myndigheter i Sverige. Vi behöver arbeta tillsammans med en rad aktörer i framtagande av förslag till nationell restaureringsplan. Samverkan är också grunden för att genomföra planen i nästa skede.

Förordningen anger att medlemsstaterna ska säkerställa att utarbetandet av restaureringsplanen är öppet, transparent, inkluderande och ändamålsenligt och att allmänheten, inbegripet alla berörda parter, i ett tidigt skede får effektiva möjligheter att delta i utarbetandet.

Hur myndigheterna ska arbeta med delaktighet, inkluderat de samråd som beskrivs ovan, planeras för närvarande, och kommer att kommuniceras löpande.

Författningsändringar till följd av förordningen

I uppdraget ingår även att analysera och föreslå nödvändiga författningsändringar till följd av förordningen samt att lämna en konsekvensutredning av förslagen.

För kunna föreslå eventuella författningsändringar till följd av förordningen förutsätts ett förhållandevis omfattande juridiskt arbete då förordningen har ett brett tillämpningsområde och berör flera olika rättsområden. Innan eventuella författningsändringar föreslås kommer regeringsuppdraget utreda vilken betydelse som förordningen har i en svensk rättslig kontext. En sådan utredning förutsätter en kartläggning över vilka rättsområden som berörs av förordningen, att målkonflikter identifieras liksom synergier med andra nationella och internationella åtaganden. Slutligen kommer eventuella förslag på författningsändringar samt en konsekvensutredning att tas fram. Konsekvensutredning av författningsförändringar kommer följa samma process som konsekvensutredning av planförslaget.

Förordningen är bindande i alla delar och direkt tillämplig i medlemsländerna. Regeringsuppdraget kommer att utreda möjligheten att tillämpa förordningens undantag med syfte att den nationella restaureringsplanen och eventuella författningsändringar inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad förordningen kräver.

Organisation

Arbetet med regeringsuppdraget kommer genomföras som ett projekt med en gemensam projektgrupp och styrgrupp där alla fem myndigheter deltar. I inledningen av arbetet kommer en gemensam projektplan för arbetet att upprättas, och beslutas av styrgruppen. Målsättningen är att alla fem myndigheters generaldirektörer gemensamt ska godkänna slutredovisningen.

1. Uppdraget och utgångspunkter för genomförandet

1.1 Uppdraget

Naturvårdsverket har i september 2024 fått i uppdrag att tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen, Statens jordbruksverk samt Boverket utarbeta ett förslag till nationell naturrestaureringsplan enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1991 om restaurering av natur och om ändring av förordning (EU) 2022/869 (i fortsättningen kallad förordningen). En konsekvensutredning av planförslaget ska lämnas. Förslaget ska utarbetas utifrån inhämtad kunskap och synpunkter från länsstyrelserna.

I uppdraget ingår även att analysera och föreslå nödvändiga författningsändringar till följd av förordningen samt att lämna en konsekvensutredning av förslagen.

Förslaget till plan och eventuella författningsförslag ska inte gå utöver miniminivån i förordningen. Därutöver ska den flexibilitet som finns i förordningen analyseras och nyttjas till fullo där det är möjligt, i syfte att förslaget till plan och eventuella författningsändringar inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms nödvändigt.

Boverket har i redovisningarna huvudansvar för förslag kopplat till artikel 8 i förordningen.

1.1.1 Leveranser

Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Klimat och näringslivsdepartementet) senast den 27 februari 2026. I slutredovisningen kommer följande ingå:

1. Ett förslag till nationell restaureringsplan utformad på en mininivå och enligt EU-kommissionens format.
2. En konsekvensutredning av förslaget till plan.
3. En miljökonsekvensbeskrivning av förslaget till plan.
4. En analys av nödvändiga författningsändringar till följd av förordningen, eventuella nödvändiga författningsändringar och en konsekvensutredning av dessa.

1.2 Delredovisningens innehåll

En delredovisning med beskrivning av uppdragets genomförande ska lämnas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) senast den 29 november 2024.

Delredovisningen innehåller en beskrivning av uppdragets genomförande, enligt vad som efterfrågas i uppdragsbeskrivningen. Det bör noteras att planering av ett projektarbete ofta behöver justeras allteftersom arbetet genomförs och förutsättningar eventuellt förändras. Delredovisningen ger en översiktlig bild över planeringen av uppdraget.

Framtagandet av delredovisningen har skett under tidspress. Innehållet har arbetats fram av en mindre projektgrupp på Naturvårdsverket. Skriftliga avstämningar har gjorts med samarbetsmyndigheterna. Samtliga myndigheter har lämnat inspel om vad som är viktigt att lyfta fram i delredovisningen. Havs- och vattenmyndigheten har bidragit med textunderlag om informationsförsörjning i akvatisk miljö, länsstyrelsens roll och om andra pågående processer (se Bilaga 1). Även Skogsstyrelsen och Jordbruksverket har bidragit med textunderlag om andra pågående processer.

Beslut om denna redovisning har fattats av Naturvårdsverkets vikarierande generaldirektör Maria Ohlman den 29 november 2024 (NV-07136-24).

1.3 En utgångspunkt för uppdragets genomförande – att nyttja förordningens flexibilitet och inte gå utöver förordningens miniminivåer

I uppdraget från regeringen anges att ”I syfte att förslaget till plan och eventuella författningsändringar inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar, i synnerhet för svenska företag, än vad som bedöms nödvändigt ska den flexibilitet som finns i förordningen analyseras och nyttjas till fullo där det är möjligt. För att skydda svenska företags konkurrenskraft i genomförandet av EU-förordningen ska förslaget till plan och eventuella författningsförslag inte gå utöver miniminivån i förordningen.”

I arbetet med regeringsuppdraget kommer myndigheterna mer i detalj att identifiera vilka möjligheter det finns att utnyttja förordningens flexibilitet.

Den nationella restaureringsplanen ska ange hur medlemsstaten ska uppnå de mål och fullgöra de skyldigheter som anges i artiklarna 4–13. I varje artikel finns olika möjligheter till undantag och utrymme för flexibilitet. Möjligheten att använda enskilda undantag kan begränsas av andra krav i förordningen som behöver uppfyllas samtidigt. Att undantag inte används på ett sätt som äventyrar möjligheterna att uppfylla förordningen som helhet är något som kommer omfattas av kommissionens granskning i enlighet med artikel 17.2 c. Medlemsstaternas planer ska bidra till att uppnå de EU-mål som framgår av förordningens artikel 1, bland annat en långsiktig och varaktig återhämtning av resilienta ekosystem.

Miniminivåer och flexibilitet finns omnämnt i flera delar av förordningen. Det rör exempelvis möjligheter att sänka vissa målnivåer för mycket vanliga och utbredda livsmiljötyper (artikel 4.2) samt för areal som behöver återetableras om det inte

bedöms möjligt att genomföra de åtgärder som krävs (artikel 4.5 och artikel 5.3). Vid exempelvis force majeure och oundvikliga livsmiljöförändringar som orsakas direkt av klimatförändringar ska vissa skyldigheter om förbättring eller att förhindra avsevärd försämring inte gälla (se till exempel artikel 5.9-5.12). Fram till år 2030 ger förordningen också möjlighet att välja vilka livsmiljötyper som ska restaureras enligt artikel 4.1 a och artikel 5.1 för att uppnå den ytandel som är angiven, utan att behöva uppfylla någon miniminivå för en enskild livsmiljötyp eller grupp av livsmiljötyper. Till år 2040 ställs motsvarande krav på livsmiljötypsgruppnivå.

Möjligheter till flexibilitet kan också finnas i relation till fastställande av tillfredställande nivåer i artiklar om urbana ekosystem (artikel 8), pollinatörer (artikel 10), jordbruksekosystem (artikel 11) och skogsekosystem (artikel 12). De tillfredsställande nivåerna ska vara fastställda senast år 2030 i enlighet med de kriterier som anges i artikel 14 punkt 5. I artikel om jordbruksekosystem (artikel 11) finns både vissa möjligheter att välja olika typer av områden som ska återvätas, till exempel torvtäcker, jordbruksmark och skogsmark, och i motiverade fall minska kraven på återvätning.

I artiklar om land-, kust- och sötvattensekosystem samt marina ekosystem (artikel 4 och 5) finns också samlade krav på ökning av areal, förbättring av tillstånd för livsmiljötyper samt ökande trend för kvalitet och kvantitet för arters livsmiljö (artikel 4.17 respektive 5.14). Därutöver kan en minskning av arealer (jämfört med grundkraven i artikel 4.1, 4.4, och 5.2) innebära större krav på Sverige att vidta restaureringsåtgärder för att uppfylla arters behov (enligt artikel 4.7 och 5.5).

Genomförandet av förordningen ger vissa möjligheter att i nationell implementering välja de mest lämpliga ytorna, särskilt för återetablering av livsmiljöer. Möjligheten till urval och styrning skiljer sig mellan förordningens olika delar. Inom ramen för förordningens flexibilitet ska hänsyn tas till svenska företags konkurrenskraft vid val av område för restaureringsåtgärder.

1.4 Avgränsningar i det fortsatta arbetet

Myndigheterna behöver tillsammans beskriva omfattning och göra avgränsningar av arbetet, för att skapa en tydlighet i vad som ingår och vad som inte ingår. Det är viktigt att omfattningen av arbetet blir effektiv och hanterbar.

Analys och förslag av nödvändiga författningsändringar omfattar alla artiklar i förordningen. Framtagande av förslag till nationell restaureringsplan är avgränsat till den process och det innehåll som anges i förordningens artikel 14 och 15. Planen ska redovisas i det format som EU-kommissionen beslutar om efter den process som förordningen föreskriver.

Ett exempel på avgränsning är att alla åtgärder och styrmedel som lämnas i förslaget till nationell restaureringsplan inte kommer åtföljas av färdiga författningsförslag. Vilka åtgärder och styrmedel som Sverige faktiskt väljer att gå fram med kommer avgöras under beredningen som sker efter att uppdraget slutlevererats.

En fråga för avgränsning av framtagandet av förslag till nationell restaureringsplan gäller frågor om informationsförsörjning, övervakning och rapportering samt att förbereda och genomföra restaureringsåtgärder. I den mån uppgifter om detta efterfrågas i den nationella restaureringsplanen behöver vi hantera det inom arbetet med regeringsuppdraget. Arbete med dessa frågor ingår även i ett mer omfattande arbete med implementering av hela förordningen i Sverige, vilket också behöver starta relativt omgående och pågå efter att arbetet med regeringsuppdraget avslutats. Gränsdragningen mellan vad som ingår i regeringsuppdraget och vad som behöver hanteras utanför uppdraget, men pågå parallellt, behöver diskuteras närmre. Det kan finnas anledning för myndigheterna att etablera projektarbeten som omfattar även delar som inte självklart ligger inom regeringsuppdraget, för att kunna ta till vara synergieffekter och arbeta på ett effektivt sätt. Tillgängliga resurser på myndigheterna är avgörande för att arbetet ska kunna genomföras, vilket blir en faktor i gränsdragningen för arbetets genomförande.

1.5 Andra pågående processer

Det pågår ett stort antal processer och utredningsarbeten som har beröringspunkter med regeringsuppdraget. I Bilaga 1 har vi samlat information om flera av dessa. Några är dock så viktiga för regeringsuppdragets genomförande att de behöver nämnas så här inledningsvis i skrivelsen.

1.5.1 Samverkan inom EU

Inom ramen för implementeringen av förordningen ska EU-kommissionen biträdas av en kommitté (artikel 24.1) där Sverige är representerat. Kommissionen håller också på att starta upp en expertgrupp för förordningen (inom ramen för EU Biodiversity Platform). Inom båda dessa grupper sker utbyte medlemsstater emellan, liksom mellan medlemsstater och kommissionen, samt med Europeiska miljöbyrån, EEA, som biträder kommissionen i arbetet. I expertgruppen deltar även vissa intresseorganisationer. Genom deltagande i grupperna skapas också bra kontaktvägar till övriga medlemsstater för ytterligare utbyte i frågor som inte omfattas av kommitténs eller expertgruppens arbete.

1.5.2 Fastställande av formatet

Enligt artikel 15.17 i förordningen ska kommissionen genom genomförandeakter fastställa ett enhetligt format för den nationella restaureringsplanen. Senast den 1 december 2024 ska kommissionen överlämna utkastet till genomförandeakter till den kommitté som avses i artikel 24.1. Formatet för de nationella restaureringsplanerna har processats vid ad-hoc möten, det senaste 14–15 oktober 2024. Ett förslag till gemensamt format var en diskussionspunkt vid kommitténs första möte den 25 november. Myndigheterna ser det självklart som viktigt att formatet fastställs så snart som möjligt, men då kravbildningen på utarbetande av nationella restaureringsplaner (artikel 14) och planens innehåll (artikel 15) är tydlig så hindrar det inte arbetet med dess framtagande under starten av projektet.

1.5.3 Gynnsamma referensarealer och rapportering enligt artikel 17 i Art- och habitatdirektivet

Vart sjätte år rapporterar medlemsländerna till EU om läget för de livsmiljötyper och arter som listas i Art- och habitatdirektivet 92/43/EEG (även kallat Livsmiljödirektivet). Nästa rapportering enligt artikel 17 i direktivet ska lämnas till EU senast den 31 juli 2025. Naturvårdsverket ansvarar för rapporteringen, enligt 4 § i myndighetens instruktion (2012:989). I artikel 17-rapporteringen ingår en rad uppgifter som även behövs för arbetet med den nationella restaureringsplanen, exempelvis följande:

- Arealer av livsmiljötyper.
- Arealer livsmiljötyper som är i *gott*, *inte gott* respektive *okänt* tillstånd.
- Gynnsamma referensarealer, som är ett mått på den minsta areal som krävs av en viss livsmiljötyp för att säkerställa långsiktig livskraft.
- Utbredningskartor där förekomst redovisas i 10x10 km rutor.

I mars 2024 redovisade Naturvårdsverket tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen och Statens jordbruksverk ett regeringsuppdrag om översyn av referensarealer.¹ Översynen visade att det finns ett behov av att återetablera arealer för att uppnå gynnsamma referensarealer. Fastställande av referensarealer och tidpunkt för det har betydelse för genomförandet av arbetet med den nationella restaureringsplanen.

I förordningen (artikel 20.6) anges att övervakningen av livsmiljötypernas areal och tillstånd, samt areal och kvalitet hos livsmiljöer för arter, ska samordnas med rapporteringssyckeln enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet. Vidare anges att bland annat information från artikel 17-rapporteringen ska användas för att identifiera de lämpligaste områdena för restaureringsåtgärder (artikel 4.8 och artikel 5.6).

Uppgifter kommer således behöva hämtas från artikel 17-rapporteringen. Förordningen medger dock att uppgifter förfinas eller hämtas från andra underlag än artikel 17-rapporteringen, så länge bästa tillgängliga kunskap och senaste vetenskapliga rön används (se till exempel artikel 4.8, artikel 5.6 och artikel 19.1). Både artikel 17-rapporteringen och den nationella restaureringsplanen kommer också att uppdateras flera gånger före mååret 2050.

Det som rapporteras i artikel 17 i juli 2025 kan få stor betydelse för den nationella restaureringsplan som ska lämnas in senast den 1 september 2026. Baserat på nuvarande kunskap är det troligt att vi kommer att rapportera att tillståndet på stora delar av nuvarande arealer av livsmiljötyper är okänt eller inte gott.

---

¹ Naturvårdsverket, 2024. Översyn av referensarealer för livsmiljötyper i art- och habitatdirektivet. Redovisning av regeringsuppdrag. Skrivelse 2024-03-28. NV-11038-22.

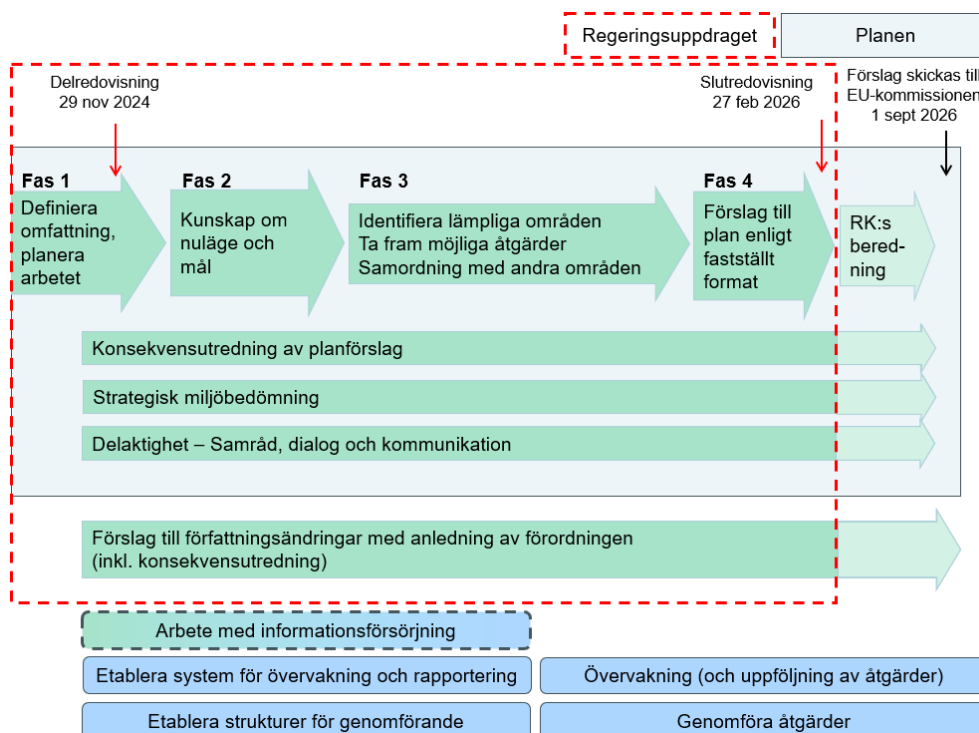
2. Process för genomförandet

2.1 Övergripande process

I Figur 1 nedan visas en skiss av uppdragets faser och processer på en övergripande nivå. Framtagandet av förslag till nationell restaureringsplan delas in i fyra faser:

1. I **fas 1** definieras uppdragets omfattning, avgränsningar, arbetssätt, organisation, roller och ansvarsfördelning med mera. I planeringen ingår en struktur för hur vi arbetar med artiklarna som ska dokumenteras i förslaget till nationell restaureringsplan genomförs. I denna fas planeras även genomförandet av de tvärgående, och samordnade, processerna om konsekvensutredning (och finansieringsmöjligheter), strategisk miljöbedömning, delaktighet för andra aktörer och analys av nödvändiga författningsändringar. Detta dokumenteras i en kommande projektplan.
2. I **fas 2** sammanställs, för respektive artikel, efterfrågad (och tillgänglig) kunskap om nuläge och målnivåer samt om nollalternativet (det vill säga utvecklingen om restaureringsförordningen inte fanns). Även kunskapsluckor beskrivs, och analys av användning av förordningens flexibilitet påbörjas här.
3. I **fas 3** kvantifieras och konkretiseras åtgärder, vilket inkluderar analys och konsekvensutredning av olika alternativ. Arbetet sker i en iterativ process.
4. Slutligen, i **fas 4**, kommer förslaget till nationell restaureringsplan att tas fram enligt det fastställda formatet.

Inledningsvis kommer arbetet med fas 2 och fas 3 ske artikel för artikel, med kontinuerliga avstämningar mellan arbetet med de olika artiklarna. Inledningsvis kommer det vara viktigt att gemensamt identifiera ställningstaganden för arbetet samt synergier och målkonflikter mellan artiklarna. Allt eftersom kommer arbetet bli mer och mer integrerat. Arbetet inom faserna kan behöva ske omlott (exempelvis att fas 2 påbörjas före fas 1 är avslutad).

Figur 1. En skiss av den övergripande processen för uppdragets genomförande. Observera:

- Att framtagandet av den nationella restaureringsplanen inte är färdigt 1 september 2026, utan det är tidpunkten då förslag till plan skickas till EU-kommissionen för granskning. Likaså kommer genomförande av åtgärder, övervakning och behov av ytterligare författningsändringar behöva pågå efter 1 september 2026.
- Att gröna pilar för konsekvensutredning av planförslag, strategisk miljöbedömning, delaktighet och förslag till författningsändringar inte ska ses som separata processer som skiljs från arbetet med artiklarna. Arbetet behöver ske samordnat.
- Att arbete med de blåa boxarna ingår i ett mer omfattande arbete med implementering av hela förordningen i Sverige. Arbetet behöver starta relativt omgående, men kommer också fortsätta efter att arbetet med regeringsuppdraget avslutats. Gränsdragningen mellan vad som ingår i regeringsuppdraget och vad som behöver hanteras utanför uppdraget, men pågå parallellt, behöver diskuteras närmre mellan de fem samarbetsmyndigheterna.

Figuren är en förenkling av hur arbetet kommer genomföras. Det finns beroenden mellan processerna, och även till andra pågående processer. Arbetet kommer att ske iterativt och samordnat, vilket innebär att olika lösningar behöver utvärderas, stämmas av och revideras stegvis.

2.1.1 Samordning med andra åtgärdsområden

I förordningens artikel 14 och 18 finns flera krav på att söka synergier och samordning samt att beakta andra intressen vid framtagande av den nationella restaureringsplanen.

Förordningen ställer krav på att medlemsstaterna, i samband med att de lämpligaste områdena för restaureringsåtgärder identifieras, också ska identifiera synergier med och prioritera restaureringsåtgärder i enlighet med:

- Begränsning av klimatförändringar
- Anpassning till klimatförändringar
- Markförsämringsneutralitet
- Förebyggande av katastrofer

Vidare ska medlemsstaterna identifiera synergier med jord- och skogsbruket och befintliga jordbruks- och skogsbruksmetoder som bidrar till målen för denna förordning.

I utformningen av den nationella restaureringsplanen ska flertalet underlag särskilt beaktas. Det rör exempelvis underlag om:

- Bevarandeåtgärder i Natura 2000
- Prioriterade åtgärdsplaner för Natura 2000 (PAF)
- Åtgärder i enlighet med vattendirektivet
- Planer för hantering av översvänningsrisker
- Strategier, planer och mål inom klimat- och energiområdet
- Nationella luftvårdsprogram
- Nationella strategier och handlingsplaner för biologisk mångfald som har utarbetats i enlighet med artikel 6 i konventionen om biologisk mångfald
- Bevarande- och förvaltningsåtgärder som har antagits inom den gemensamma fiskeripolitiken
- Strategiska planer inom den gemensamma jordbrukspolitiken

I utarbetandet av den nationella restaureringsplanen ska flertalet områden beaktas vid identifiering av lämpliga restaureringsområden, så som anläggningar och områden för förnybar energi, nationellt försvar och projekt för strategiska kritiska råvaror.

Sammantaget innebär dessa krav att resurser och kompetenser, utöver de aktörer som pekas ut i uppdraget, kan behöva knytas till projektet.

2.1.2 Tvärgående processer

Utöver arbetet med den nationella restaureringsplanens innehåll sett till artikel 4–13, behöver arbete med konsekvensutredning av planförslaget, strategisk miljöbedömning samt delaktighet ske samordnat med arbetet med innehållet i planen. I Figur 1 ses de som tvärgående pilar, men det är en förenkling av hur arbetet kommer genomföras i praktiken.

I framtagandet av planen kommer flera avvägningar mellan val av platser, åtgärder och styrmedel samt prioriteringar av livsmiljöer och regioner behöva göras. Avvägningar behöver även göras sett till övriga åtgärdsområden (vilka beskrivs ovan i avsnitt 2.1.1). Dessa val och avvägningar ska grunda sig på tydliga kriterier där kostnadseffektivitet är den viktigaste och kostnader, i synnerhet för svenska företag, kommer särskilt beaktas. En åtgärd är kostnadseffektiv om den levererar samma resultat till lägre kostnad för samhället, inkluderat de konsekvenser den har

för alla berörda aktörer, jämfört med andra alternativ. Som en del i att säkerställa att förslag och avvägningar är kostnadseffektiva kommer konsekvenser för svenska företags konkurrenskraft analyseras. Detta innebär att delaktighet är viktigt genom hela arbetet. Arbetet med artiklarnas innehåll i den nationella restaureringsplanen, konsekvensutredning, strategisk miljöbedömning samt delaktighet behöver således ske samordnat så att processen blir effektiv och möjliga synergier tillvaratas.

2.1.3 Tidplan

Tidplan för del olika fasernas genomförande kommer beredas och beslutas i formen av en projektplan. Projektets tidplan kommer också kommuniceras på Naturvårdsverkets hemsida för uppdraget.

2.2 Kunskap och information

En förutsättning för att kunna upprätta en nationell restaureringsplan är att ha tillräcklig kunskap om nuläget, se fas 2 i Figur 1.

Det finns även krav på förberedande övervakning och forskning för att kunna identifiera nödvändiga restaureringsåtgärder i utarbetandet av planen (artikel 14.1).

2.2.1 Kunskap om nuläget

Den första restaureringsplanen kommer till stora delar att bygga på befintlig kunskap, men i vissa avseenden är kunskapsläget inte tillräckligt gott, och då behöver ny kunskap tas fram och sammanställas. Det finns ett behov av att kunna ”översätta” olika befintliga underlag och inventeringar så att de kan användas i arbetet, även om underlagen inte inkluderat de parametrar som ingår i förordningen.²

Även EU-kommissionen har identifierat behovet av ytterligare kunskap och signalerat att EU-gemensamma och unionsfinansierade system som exempelvis satelliter för fjärranalys ska användas i hög grad (exempelvis artikel 20.9), men också indikerat att det kan krävas nationella investeringar för att klara kraven på övervakning.

---

² Exempel på sådana underlag är vattenförvaltningens klassningar, Skogsstyrelsens nyckelbiotopsdatabas och Jordbruksverkets ängs- och betesmarksinventering. Andra exempel är tidigare arbeten med grön och blå infrastruktur, som kan användas som ett underlag för att identifiera arealer som är lämpade för återetablering av livsmiljötyper.

I Naturvårdsverkets årsredovisning för 2023 finns en kortfattad beskrivning av behovet av kunskap om förekomst och status för livsmiljötyper och arter.

Beskrivningen togs fram gemensamt av Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen och Statens jordbruksverk.³ Flera av myndigheterna har även påtalat behovet i sina budgetunderlag. Resursbehoven är till stor del kopplade till behoven av kunskap, informationshantering, uppföljning och övervakning, men även till genomförandet av restaureringsåtgärder.

När kunskapsläget inte är tillräckligt gott, kan ny kunskap behöva tas fram och sammanställas för att kunna upprätta förslaget till nationell restaureringsplan. Dels behövs en nationell översikt över hela landskapet. Enligt Kommissionens preliminära utkast till format för planen ska delar av redovisningen ske på vägledande kartor (artikel 15.3 a). Dels kan det behöva övervägas om uppgifter om livsmiljötyper inom Natura 2000 ska prioriteras i närtid, eftersom det finns kända brister i befintliga underlag och förordningen medger att länderna fram till 2030 prioriterar åtgärder för att uppnå gott tillstånd i Natura 2000-områden (artikel 4.1).

För att kunna arbeta effektivt med den nationella restaureringsplanen och med restaureringsåtgärder skulle det även behövas en mer samlad bild av behov av åtgärder och åtgärdsarbetet som redan pågår.

I genomförandet av regeringsuppdraget ser vi behov av att sammanställa underlag från olika spridda källor, och att i viss mån uppdatera och kvalitetssäkra befintliga underlag. Länsstyrelsen kommer få en nyckelroll i detta arbete. Inom ramen för det fortsatta arbetet behöver vi bedöma vilka möjligheter som finns utifrån tillgänglig eller tillkommande kapacitet och finansiering.

Kunskapsunderlag som behöver kompletteras på längre sikt

I den första versionen av planen räcker det att ge en strategisk översikt av tiden bortom år 2032 (artikel 15.2). I kommande uppdateringar, varav den första ska lämnas in år 2032, behövs en mer detaljerad beskrivning (artikel 19). Förordningen kräver att tillståndet för livsmiljötyper som listas i förordningens bilaga I är känt för minst 90 procent av arealen till år 2030 och 100 procent till år 2040 (artikel 4.9). Kravet omfattar alla terrestra och limniska miljöer, samt de marina livsmiljötyper vid kuster som ingår i artikel 4, men för övriga marina miljöer är kraven lägre. Kravet på känt tillstånd kan bli en stor utmaning för exempelvis många av de skogliga livsmiljötyperna. Kunskapsläget behöver förbättras parallellt med att den första planen tas fram.

---

³ Återrapporteringskrav i Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2023: Myndigheten ska i samarbete med Havs- och vattenmyndigheten, Statens jordbruksverk och Skogsstyrelsen redovisa sitt arbete med att ta fram nationella data om den samlade förekomsten av livsmiljötyper* vad gäller geografiskt läge och status, samt data om livsmiljökrav för fågelarter samt annex II-, IV- och V-arter i Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (Art- och habitatdirektivet). Det bör särskilt redovisas arealer och tillstånd för förekomster av livsmiljötyper i de områden som ägs av staten och statliga bolag. Syftet är bland annat att förbereda framtagande av nationell restaureringsplan i enlighet med förslaget till ny EU-förordning om restaurering av natur (COM (2022) 304 Final).

2.2.2 Informationsförsörjning

Idag är det en utmaning att utbyta och kombinera information om arter och livsmiljöer som produceras av många olika aktörer. Dels är informationen spridd i flera olika databaser hos olika aktörer. Dels är den strukturerad på olika sätt och tolkas och används på olika sätt i olika verksamheter. Informationsförsörjning handlar inte bara tillgång på data utan omfattar även insamling av data, bearbetning, lagring och analys. Detta är även förknippat med frågor som rör organisation och ansvarsförhållanden, juridiska aspekter av att hantera information, exempelvis sekretessregler och personuppgiftslagen, tekniska lösningar samt finansieringsfrågor. För att kunna arbeta effektivt med planen och genomförandet av förordningen fram till år 2050 behöver vi fortsatt arbeta för en mer samordnad informationsförsörjning (blågrön box i Figur 1).

Planen behöver utformas på ett sätt som medger såväl implementering som efterföljande uppföljning, vilket innebär att man redan i framtagandet av planen behöver ha uppföljning och användande i åtanke. För att detta ska lyckas behöver det finnas en tät dialog under projektets gång som fångar upp och knyter samman informationsförsörjningsfrågor mellan såväl de berörda aktörerna som artiklarna och delprocesserna.

Som en del av arbetet i fas 1 behöver myndigheterna gemensamt komma överens om vilka delar av arbetet med informationsförsörjning som ska inkluderas i arbetet med regeringsuppdraget (det vill säga vad som behövs för att fram ett förslag till nationell restaureringsplan och analysera nödvändiga författningsändringar).

Särskilda utmaningar med informationsförsörjning i akvatisk miljö

För att kunna uppfylla regeringsuppdragets mål gällande bedömning av konsekvenser, flexibilitet och anpassning till miniminivå krävs ett enhetligt geografiskt underlag som omfattar de delar av den akvatiska naturen som ingår i förordningen. För marina miljöer är utgångsläget för svensk del att 100 procent av de marina bottenarna täcks av förordningen. Samma underlag är också av avgörande betydelse vid urvalet av områden eller livsmiljötyper för en planerad återställning till år 2030. Havs- och vattenmyndigheten kommer därför att under år 2025 prioritera framtagandet av ett sådant underlag för den marina och den limniska miljön.

Spridning av underlag med geografisk information begränsas genom krav på tillstånd enligt lagen (2016:319) om skydd för geografisk information. Arbetet med att hinna ta fram och tillgängliggöra underlagen till den första nationella restaureringsplanen påverkas av begränsningen genom tiden det tar för tillståndsprocessen och i de fall en spridning inte beviljas.

För de marina geografiska underlagen är det avgörande att SGU, som på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten utför modelleringarna av marina habitat, får tillgång till Sjöfartsverkets djupdata för hela Sveriges havsområde. Förordningen sätter fokus på hanteringen av djupdata i marin planering och förutsättningarna behöver klargöras i dialog med Sjöfartsverket.

2.2.3 Övervakning och rapportering

Förordningen omfattar krav på övervakning (artikel 20) och rapportering (artikel 21). Vissa av kraven på övervakning gäller redan från att förordningen trädde i kraft den 18 augusti 2024 (artikel 20.1 b, c, d, e och f). I begreppet övervakning ingår även uppföljning av de mål och åtgärder som ingår i förordningen.

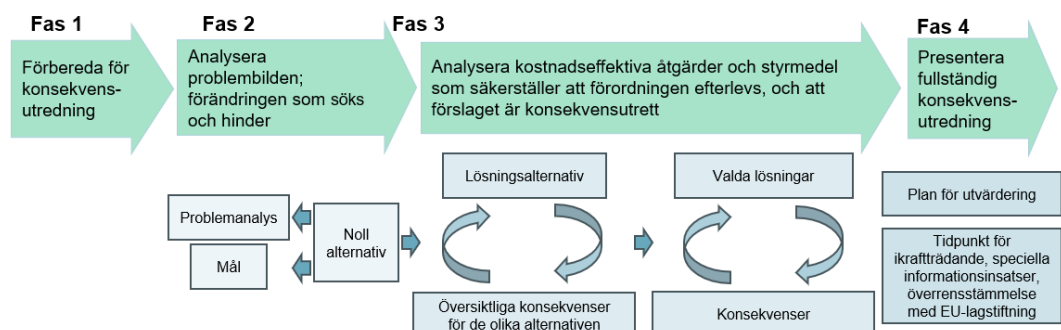
Att etablera övervakning och rapportering enligt förordningen (artikel 20 och 21) ligger utanför regeringsuppdraget, utöver att i den juridiska analysen se över ansvarsfördelning mellan myndigheter.

Det kan finnas anledning att förtydliga ansvarsfördelningen för den övervakning och rapportering som krävs till följd av förordningen, eftersom ansvaret för miljöövervakning och rapportering delas mellan många olika myndigheter. Behovet av förtydligande är särskilt stort inom områden där det idag saknas miljöövervakning, exempelvis för akvatiska livsmiljötyper och pollinatörer (andra än de som omfattas av dagfjärilsövervakningen och kvalitetsuppföljningen av ängs- och betesmarker). Frågan om vilka förtydliganden som behövs kommer att analyseras inom ramen för uppdraget.

2.3 Konsekvensutredning av planförslaget

Konsekvensutredningen genomförs enligt förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar (konsekvensutredningsförordningen) som syftar till att säkerställa att förslag och ändringar är välvägdade och välmotiverade och att processen är transparent. En konsekvensutredning ska påbörjas så tidigt som möjligt och arbetet påbörjas därför redan i uppstartsfasen och integreras sedan i alla faser i arbetet med att ta fram den nationella restaureringsplanen.

Arbetet med konsekvensutredningen samordnas med processen för delaktighet för att inhämta kunskap från aktörer, förankra och förstå konsekvenser av åtgärdsförslag. Konsekvensutredningen kommer särskilt att beakta de synergier och målkonflikter som restaureringsförordningen pekar ut, se avsnitt 2.1.1.

Figur 2. En skiss av arbetet med konsekvensutredning av planförslaget.

Processen för arbetet med konsekvensutredningen illustreras i Figur 2.

Konsekvensutredningsarbetet kommer innefatta följande faser:

1. **Fas 1** handlar om att förbereda arbetet med den samhällsekonomiska konsekvensanalysen och säkerställa att alla myndigheter som arbetar med att ta fram planen i uppdraget är samstämda i processen för utredningsarbetet, arbetar på likartat sätt och följer samma tidslinje.
2. I **Fas 2** kartläggs den förändring som eftersträvas, avvägningar som behöver göras och hinder för att genomföra åtgärder för att uppnå målen. Arbetet utförs i tätt samarbete med den kunskapssammanställning över nuläge och målnivåer som görs artikel för artikel. En viktig del i den inledande problembeskrivningen är att undersöka och förstå vilka aktörer som bedöms påverkas, samt berörda aktörers incitamentsstruktur för att vidta åtgärder. Här tas även nollalternativet fram för att förstå utvecklingen om restaureringsförordningen inte varit på plats. Åtgärder och styrning som redan är på plats eller är planerade och kan ge effekt längre fram alternativt påverka utvecklingen negativt identifieras. Detta för att utvärdera hur mycket ytterligare styrning som behövs för att nå målen. Arbetet med att ta fram en problembeskrivning kommer kräva delaktighet med relevanta aktörer. I den här fasen behöver också alternativa och innovativa finansieringsmöjligheter för att genomföra åtgärder undersökas och sammanställas inklusive möjligheter att erhålla medel från unionens finansieringsinstrument, se avsnitt 2.1.1.
3. **Fas 3.** En konsekvensutredning är en iterativ process för att komma fram till förslag på åtgärder och strategier som gör att vi uppfyller förordningens krav. Den iterativa processen beskrivs i figuren ovan. Med utgångsläge i analysen i fas 2 utreds de olika alternativ av åtgärder och styrmedel som finns för att uppnå förändringen. Syftet är att motivera de förslag som bedöms mest lämpliga, det vill säga vilka förslag som mest sannolikt bidrar till att nå målen i planen men med minst (negativa) konsekvenser. De valda lösningarnas effekter och konsekvenser analyseras och redovisas i enlighet med konsekvensutredningsförordningen, inklusive bortvalda alternativ. Konsekvensutredningen ska även innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som har vidtagits för att förslaget eller beslutet inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte. Omfattning och nivån på konsekvensutredningen ska stå i proportion till förslagets omfattning.
4. Bredvid redovisningen av den nationella restaureringsplanen redovisas i **fas 4** en konsekvensutredning av förslaget, i enlighet med konsekvensutredningsförordningen. Även konsekvensutredningar av på nödvändiga författningsändringar redovisas, i enlighet med konsekvensutredningsförordningen.

2.3.1 Finansiering och subventioner

Finansieringsbehovet för att genomföra de föreslagna restaureringsåtgärderna ska uppskattas och beskrivas i den nationella restaureringsplanen (artikel 15.3 u). Finansieringen kan vara privat (företag eller hushåll), offentlig eller komma från unionens finansieringsinstrument. Finansieringsformen styrs många gånger av hur åtgärder och styrmedel utformas. Ett vanligt hinder för restaurering är att åtgärden som eftersträvas enligt förordningen inte är lönsam för den som har rådighet att genomföra den, till exempel eftersom aktörer inte får ersättning för de värden som åtgärden syftar till att skapa. Det gör att finansieringsfrågan kommer vara viktig att lösa för att uppnå de restaureringsmål och fullgöra de skyldigheter som anges i förordningen. Olika finansieringsmöjligheter och mekanismer behöver undersökas och sammanställas i ett tidigt skede för att kunna ingå i framarbetandet av åtgärdsförslagen.

I planen ska också subventioner som negativt påverkar möjligheten att nå målen översiktligt beskrivas (artikel 15.3 v). Mer detaljerad information om hur subventionerna hanteras för respektive artikel i förordningen är frivillig att rapportera. Utgångspunkten för beskrivningen i planen kommer att vara den rapportering av miljöskadliga subventioner Sverige gör till Europeiska kommissionen den 31 mars 2025. I den mån rapporteringen behöver kompletteras kommer den Europeiska unionens vägledning för att identifiera och rapportera miljöskadliga subventioner att användas.

2.4 Strategisk miljöbedömning

Myndigheter som upprättar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning ska göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan (6 kap. 3 § miljöbalken). Eftersom förordningen innehåller krav om att medlemsstaterna ska upprätta en nationell naturrestaureringsplan, omfattas den (planen) av de svenska bestämmelserna om strategisk miljöbedömning.

Enligt 6 kap 5 § p 1 miljöbalken ska en myndighet som upprättar en plan som krävs i lag eller annan författning undersöka om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, om frågan om betydande miljöpåverkan inte är avgjord i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 4 §.

I 2 § miljöbedömningsförordningen (2017:966) finns en bestämmelse om när en plan ska antas ha betydande miljöpåverkan. Den stadgar att en betydande miljöpåverkan ska antas enligt 6 kap 3 § första stycket miljöbalken om planen anger förutsättningar för att bedriva sådana verksamheter eller vidta sådana åtgärder som anges i 6 § eller bilagan till miljöbedömningsförordningen och är

- i) en annan plan eller ett annat program som avser jord- eller skogsbruk, fiske, energi, industri, transporter, regional utveckling, avfallshantering, vattenförvaltning, telekommunikationer, turism, fysisk planering eller markanvändning. (2 § p 2 i) miljöbedömningsförordningen).

Enligt Naturvårdsverkets bedömning är den nationella naturrestaureringsplanen en sådan annan plan som avses i 2 § p 2 i) miljöbedömningsförordningen.

Naturvårdsverket konstaterar att åtgärder för att säkerställa restaureringen kan komma att avse aktiviteter som återfinns i bilagan till miljöbedömningsförordningen, se punkt 1 c) bevattning, markavvattning eller annan vattenförsörjning inom jordbruket och punkt 1 d) nyplantering av skog eller avskogning i syfte att ändra markanvändningen. Det innebär att en betydande miljöpåverkan ska antas enligt 2 § p 2 miljöbedömningsförordningen.

Naturvårdsverket bedömer vidare att planen och de åtgärder som kommer att behöva föreslås för att uppnå målet med kraven i förordningen kan komma att ge upphov till betydande positiv miljöpåverkan. Det är en följd av planens syfte att restaurera natur och därmed bidra aktivt och genomgripande till att klara målen för biologisk mångfald samt bidra till klimatanpassning och minskning av utsläpp och ökning av upptag av växthusgaser.

I och med dessa ställningstaganden kommer inget undersökningssamråd att genomföras utan miljöbedömningsprocessen tar vid så snart planarbetet startar. Under processen kommer avgränsningssamråd att hållas kring omfattningen och detaljeringsgraden av den miljökonsekvensbeskrivning som ska tas fram inom miljöbedömningsprocessen. Samråd kommer även att hållas för att det ska vara möjligt att framföra synpunkter på innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen.

2.5 Delaktighet – samråd, dialog och kommunikation

Att ta fram och genomföra en nationell restaureringsplan är ett omfattande och komplext arbete som berör många – medborgare, organisationer, näringsliv och myndigheter i Sverige. Vi behöver arbeta tillsammans med att ta fram en nationell restaureringsplan och genomföra den. Det är också grunden för att lyckas genomföra planen i nästa skede.

Förordningen anger att medlemsstaterna ska säkerställa att utarbetandet av restaureringsplanen är öppet, transparent, inkluderande och ändamålsenligt och att allmänheten, inbegripet alla berörda parter, i ett tidigt skede får effektiva möjligheter att delta i utarbetandet. Samråd ska uppfylla kraven i direktivet för bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan (2001/42/EG) (Artikel 14:20).

Vidare beskrivs i förordningens inledande delar att medlemsstaterna bör vidta nödvändiga åtgärder för att involvera lokala och regionala myndigheter, markägare och markanvändare och deras sammanslutningar, organisationer i det civila samhället, näringslivet, forsknings- och utbildningsinstitutioner, jordbrukare, fiskare, skogsbrukare, investerare samt andra berörda parter och allmänheten i utformandet, översynen och genomförandet (skäl 83). De inledande texterna anger också en tydlig koppling till arbetet inom det globala ramverket för biologisk

mångfald, där iakttagande av urfolks och lokalsamhällens rättigheter särskilt omnämns.

Enligt lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket ska myndigheter genomföra konsultationer för att främja det samiska folkets inflytande över sina angelägenheter. Utöver vad som anges i förordningen, behöver vi också ha dialog med ytterligare ett antal nationella myndigheter. I enlighet med uppdraget är även samråd och dialog med näringslivet centralt för uppdragets genomförande.

2.5.1 Att arbeta med delaktighet

Att arbeta med delaktighet är ett sätt att hantera frågor och utmaningar tillsammans med många parter och där vi får större effekt genom att mobilisera många parter.

Vi planerar att arbeta enligt följande förhållningssätt:

- Parternas erfarenheter, kunskap och perspektiv är nödvändiga för att utveckla planen. Vårt arbete bygger på ett gott samtalsklimat där mötena leder framåt (ändamålsenlighet).
- Vi arbetar med en kontinuerligt utvecklad förståelse för frågan. För att lyckas behöver vi ett lyssnande och lärande samtalsklimat där vi eftersträvar förståelse bland parterna (öppenhet).
- Att kontinuerligt kommunicera exempelvis på webben kring frågan och processen gör att de många intressenterna inklusive allmänheten kan följa och ta del av frågan och processen (transparens).
- Eftersom regeringsuppdraget består av många olika delar, behöver vi se över komplexiteten i de olika delarna och behoven hos de olika aktörerna och därefter bedöma i vilken grad olika intressenter bör vara delaktiga. (inkludering).
- I de frågor där det finns motstående intressen behöver vi bedöma spänningsnivå och använda en positiv konfliktsyn där vi drar nytta av olika perspektiv.

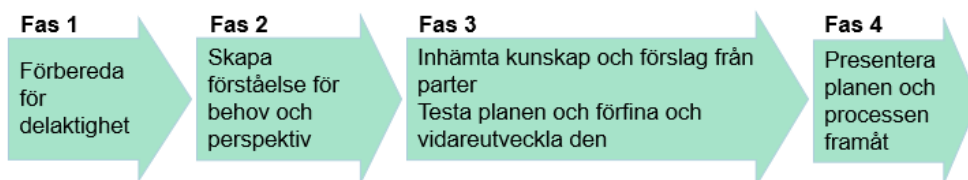
2.5.2 Processen för delaktighet

Processen för arbetet med delaktighet delas upp i fyra faser, se illustration i Figur 3 nedan.

- Under Fas 1 arbetar myndigheterna för att förbereda för delaktighet. Ett antal analyser för att reda ut vilka intressenter som berörs och med vilken delaktighetsgrad vi ska arbeta med genomförs. Grunden för arbetet blir en funktionell samverkan mellan de fem myndigheterna. I fas 1 kommunicerar vi för att skapa förtroende i processen och förståelse för förordningen, för regeringsuppdraget och för processens upplägg. Myndigheterna arbetar fram former för delaktighet (exempelvis dialogmöten, paneler, mötesplatser), formerar de grupper där dialogen ska hållas och förbereder dialogen. Det handlar även om att hitta lämpligt format för att involvera allmänheten. I vissa fall handlar det om att hitta representanter som kan företräda olika intressen och som kan förmedla

information vidare till intressentgrupper så att en effektiv process kan skapas inom uppdragets ramar.

- I Fas 2 arbetar myndigheterna för att skapa förståelse för de olika intressenternas behov och perspektiv. Det kan till exempel handla om att intervjua intressenter och experter kring erfarenheter, utmaningar och lösningar. Detta bildar en god grund för det vidare arbetet.
- Under fas 3 planerar vi för dialog med parterna i två steg. Steg 1 för att inhämta kunskap och förslag från parterna. Steg 2 handlar om att stämma av förslaget till nationell restaureringsplan och därmed förfina och vidareutveckla planen tillsammans med parterna. Genom dialog har vi möjlighet att skapa förståelse för olika förslag och perspektiv bland de olika parterna.
- I Fas 4 presenterar vi det förslag som lämnas till regeringen för intressenterna och kommunicerar hur processen framåt ser ut.

Figur 3. En skiss av arbetet med delaktighet i planarbetet

2.6 Analys av nödvändiga författningsändringar till följd av förordningen och vid behov framtagande författningsförslag

För att Naturvårdsverket tillsammans med övriga myndigheter ska kunna föreslå eventuella författningsändringar till följd av förordningen förutsätts ett förhållandevis omfattande juridiskt arbete. Förordningen har ett brett tillämpningsområde och berör flera olika rättsområden, exempelvis förvaltningslagen (2017:900), offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), miljöbalken (1998:808), plan- och bygglagen (2010:900), fiskelagen (1993:787) och jordabalken (1970:994).

Exempel på rättsfrågor som behöver utredas är förhållandet mellan förordningen och den svenska implementeringen av naturvårdsdirektiven⁴ samt vatten- och havsmiljödirektiven⁵. Det kan exempelvis antas att de planerade restaureringsåtgärderna aktualiserar förbudsbestämmelserna i 4-4a §§ artskyddsförordningen och att det enligt gällande rätt i vissa fall kan vara svårt att ge dispens för restaureringsåtgärder. Vidare kan bestämmelserna för omprövning och återkallelse i 24 kap. miljöbalken behöva ses över för att uppfylla kraven för restaurering av jordbruksmark enligt artikel 11 i förordningen och kraven på icke-försämring enligt artikel 4.13 förordningen. En förvaltningsrättslig fråga är att utreda vad kravet på kartläggning av livsmiljötyperna enligt artikel 4.9 och 5.7 förordningen kommer att innebära för enskilda. Därutöver behöver regeringsuppdraget utreda hur förordningen förhåller sig till rätten till rättslig prövning och talerätt som följer av Århuskonventionen och 16 kap. miljöbalken. En annan uppgift är att utreda synergier, målkonflikter och andra avvägningar med övriga relevanta EU-rättsakter som till exempel EU:s klimatpaket (det så kallade Fit-for-55-paketet). Detta är endast ett axplock av rättsliga frågor som regeringsuppdraget kommer att behöva utreda.

Innan eventuella författningsändringar föreslås kommer regeringsuppdraget utreda vilken betydelse som förordningen har i en svensk rättslig kontext. En sådan utredning förutsätter en kartläggning över vilka rättsområden som berörs av förordningen, att målkonflikter identifieras liksom synergier med andra nationella och internationella åtaganden. Slutligen kommer eventuella förslag på författningsändringar samt en konsekvensutredning att tas fram. Konsekvensutredningen kommer följa den process som beskrivs ovan under 2.3.

Förordningen är bindande i alla delar och direkt tillämplig i medlemsländerna, till skillnad från direktiv som implementeras i nationella bestämmelser. Regeringsuppdraget kommer att utreda möjligheten att tillämpa förordningens undantag med syfte att den nationella planen och eventuella författningsändringar inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad förordningen kräver. Detta i synnerhet vad gäller svenska företag. De författningsändringar som eventuellt föreslås ska bidra till en rättssäker och förutsägbar reglering. Förutsägbarhet underlättar för företag, vilket i sin tur främjar svenska företags konkurrenskraft.

---

⁴ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter och Rådets Direktiv 2009/147/EC om bevarande av vilda fåglar

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område, Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG av den 17 juni 2008 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på havsmiljöpolitikens område (Ramdirektiv om en marin strategi)

3. Organisation för genomförandet

3.1 Styrning av arbetet

Arbetet med regeringsuppdraget kommer genomföras som ett projekt med en gemensam projektgrupp och styrgrupp där alla fem myndigheter deltar. I inledningen av arbetet kommer en gemensam projektplan för arbetet att upprättas och beslutas av styrgruppen.

Målsättningen är att alla fem myndigheters GD gemensamt ska godkänna slutredovisningen. Naturvårdsverkets GD kommer att fatta det formella beslutet om slutredovisningen.

Myndigheterna organiserar sitt arbete för intern beredning på det sätt de finner är lämpligast.

3.2 Myndigheternas ansvarsfördelning

I Tabell 1 nedan illustreras ett förslag på de fem myndigheternas deltagande i arbetet, utifrån de olika artiklarna och de tvärgående processerna. För respektive artikel och process pekas även en myndighet med huvudsakligt ansvar ut. I ansvaret ingår att delta i samordningen inom projektet och stämma av ”på tvären” så att arbetet med de olika artiklarna och analyserna genomförs på ett likartat sätt. Ansvarsfördelningen är ett förslag som ännu inte är beslutat av myndigheterna. Det är fortfarande oklart vilka resurser respektive myndighet kan bidra med till arbetet.

Från varje myndighet bör ett flertal olika kompetenser delta, för att inom respektive myndighets ansvarsområde kunna bidra med kunskap i projektets olika delar.

Nedan listas kompetenser som behövs för projektet som helhet:

- Projektledning
- Kunskap om förordningen och formatet för planen
- Kunskap om befintliga underlag (så som data, bedömningar, rapporteringar, kunskapsammanställningar och tidigare regeringsuppdrag)
- Kunskap om områden som planen ska samordnas med (så som klimatanpassning, utsläpp och upptag av växthusgaser och gemensamma jordbrukspolitiken och fiskeripolitiken)
- Kunskap om GIS, geodata- och fjärranalys
- Kunskap om naturvård och naturvetenskaplig kompetens avseende livsmiljötyper, livsmiljöer och övriga ekosystem (för att bedöma miniminivåer och tillfredsställande nivåer, åtgärdsbehov, åtgärders effekt, lämplighet och förutsättningar med mera)
- Miljöövervakning
- Informationsförsörjning och informationshantering
- Kommunikation och dialog och samverkan

- Samhällsekonomi (konsekvensutredning, finansieringsformer, styrmedel, miljöskadliga subventioner med mera)
- Strategisk miljöbedömning
- Juridik

Tabell 1. Myndigheternas deltagande i arbete med de olika artiklarna inom förordningen. Myndigheten med huvudsakligt ansvar, för artikeln, är markerad med **X (fet stil)**. Tabellen (eller X:en) säger i övrigt inget om omfattningen på respektive myndighets deltagande).

Artikel eller delprocess	Naturvårds- verket	Havs- och vatten- myndigheten	Skogs- styrelsen	Jordbruks- verket	Boverket
14 & 15 Process för planens framtagande och planens innehåll	X	X	X	X	X
4 Land, kust och sjö	X	X	X	X	
5 Marina ekosystem	X	X			
8 Urbana ekosystem	X	X	X		X
9 Vattendrag	X	X	X	X	
10 Pollinatörer	X		X	X	X
11 Jordbruksekosystem	X	X	X	X	
12 Skogsekosystem	X		X		
13 Plantering av träd	X		X		X
Konsekvensutredning	X	X	X	X	X
Strategisk miljöbedömning	X	X	X	X	X
Delaktighet – Samråd, dialog och kommunikation	X	X	X	X	X
Informationsförsörjning	X	X	X	X	X
Analys av nödvändiga författningsförslag	X	X	X	X	X

3.3 Projektarbetets organisation

I Figur 4 nedan framgår ett förslag till projektorganisation. Den exakta utformningen är under utveckling.

Projektledaransvaret för regeringsuppdraget som helhet finns hos Naturvårdsverket. Utifrån komplexiteten i uppdraget behöver alla myndigheter ha utpekade projektledare för att leda och samordna arbetet inom respektive ansvarsområde, varför alla myndigheter ingår i projektets projektledning.

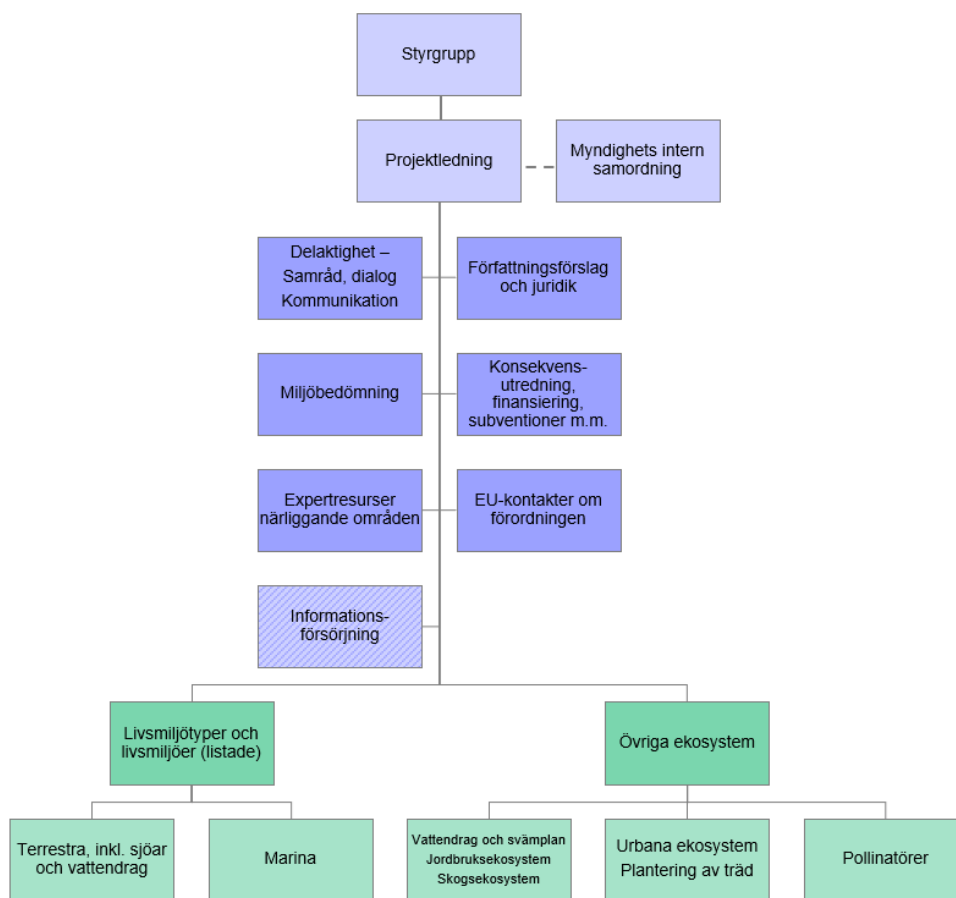
Varje myndighet kommer delta med kompetens i flera av delprocesserna.

För respektive delprocess behöver det finnas en utpekad huvudansvarig myndighet, likt hur Boverket pekas ut för artikel 8 uppdragsbeskrivningen.

För de tvärgående processerna som syns som ”stabsfunktioner” i organisationsschemat i Figur 4 föreslås Naturvårdsverket ha det ansvaret (se även Tabell 1 ovan). Delprojektledaransvar för analys och utredning av respektive åtgärdsområde fördelas mellan myndigheterna (, se Tabell 1 ovan).

3.3.1 Länsstyrelsernas roll

Uppdraget ska genomföras utifrån inhämtad kunskap och synpunkter från länsstyrelserna. Länsstyrelserna har en central roll i genomförandet av förordningen och framtagande av planen. Länsstyrelsen står för stor del av kunskapen, de genomför eller förmedlar medel för genomförande av nödvändiga åtgärder och de samordnar och genomför en stor del av den lokala förankringen. Genomförandet av uppdraget förutsätter en betydande arbetsinsats av länsstyrelserna vilket idag inte är finansierat eller planerat. Det kommer krävas tydliga prioriteringar inför 2025 för att möjliggöra ett aktivt deltagande från länsstyrelserna i arbetet i framtagandet av restaureringsplanen.

Figur 4. En skiss av förslag för hur arbetet kan organiseras.

Bilaga 1 Exempel på andra pågående processer

Flera pågående processer och utredningsarbeten har beröringspunkter med regeringsuppdraget.

1.1 Vattenförvaltningsförordningen

Havs- och vattenmyndigheten ser genomförandet av ramdirektivet för vatten som är införd i svensk lagstiftning i framför allt vattenförvaltningsförordningen och miljöbalken som central i förveckligandet av restaureringsförordningen. Det kräver dock en översyn av styrning och fördelning av medel för att arbetet skall bli effektivt och att det inte blir parallella arbeten. Det är viktigt för att få till fysiska restaureringsåtgärder på rätt plats.

Vattenmyndigheterna har i dialog meddelat att de inte ser någon möjlighet att föra in några nya arbetsuppgifter eller prioritera tillkommande behov från restaureringslagen under 2025.

Målen och åtgärderna i restaureringsförordning är viktiga för att miljökvalitetsnormerna för ekologisk status ska följas. För effektiviteten är det viktigt att synka arbete där det går. Det gäller speciellt:

- Under våren 2026 sker samråd i enlighet med ramdirektivet för vatten och ett åtgärdsprogram för hur alla vattenförekomster ska nå miljökvalitetsnormer presenteras. Under 2025 bör plan för restaureringsarbetet tas in i samrådsmaterial för vattenförvaltningen. (Kopplingar bör tydliggöras)
- Rapportering. Interimsrapportering skall ske snart och Vattenmyndigheten har lämnat in sitt underlag till Havs- och vattenmyndigheten för vidare handläggning inför rapportering. Här bör finnas data som bör vara användbar för arbete med restaureringsförordningen tex indikatorn ”KA17- Area (km²) of water bodies required to be restored or reconnected to floodplains to achieve objectives”. EU-kommissionen jobbar aktivt för att synka rapportering och öka harmoniseringen av dataflöden.
- Åtgärdsarbete: Få till konkreta restaureringsåtgärder inom vattenförvaltningen
- Deltagande i CIS arbetet om EU:s vattenlagstiftning ekologiska flöden och konnektivitet
- Hydromorfologiska bedömningar som ett underlag för restaureringsarbetet

1.2 Havsmiljöförvaltning

För marina miljöer, och speciellt de livsmiljötyper som inte omfattas av art- och habitatdirektivet, är alla de steg som genomförs enligt havsmiljöförordningen viktiga. Det görs till exempel redan idag bedömning av livsmiljötyper på bottenarna enligt EUNIS, men på en skala som behöver förfinas för NRL och det finns åtgärder i åtgärdsprogrammet för havsmiljön.

Alla steg i den marina strategin uppdateras vart sjätte år och rapportering till EU-kommissionen av olika steg sker vid tre tillfällen under en sexårscykel enligt artikel 17 i havsmiljödirektivet. I artikel 20.6 i förordningen nämns särskilt den inledande bedömningen enligt havsmiljödirektivet.

För de marina livsmiljötyperna är synergier med havsmiljödirektivet (MSFD) viktiga, särskilt utifrån kopplingen av ett antal definitioner till god miljöstatus enligt havsmiljödirektivet. Det finns en nära koppling till implementeringen av havsmiljödirektivet på flera sätt och särskilt till deskriptor 1 (biologisk mångfald bentiska livsmiljöer) deskriptor 6 (Havsbottnens integritet). Artiklarna 9 (Fastställande av god miljöstatus) och artikel 10 (Fastställande av miljömål) i direktivet är genomförda som miljö kvalitetsnormer i HVMFS 2012:18. Som ett exempel har de tröskelvärden som avses i skäl 41 i naturrestaureringsförordningen införlivats i HaV:s föreskrifter. När det gäller definitionen av god miljöstatus uppdaterades föreskrifternas bilaga 2 från 1 juli 2024 där bland annat de EU-gemensamma tröskelvärdena för fysisk påverkan på bottenarna ingår. HaV beslutade också i juli 2024 om en bedömning av miljö tillståndet som blir ett viktigt underlag till restaureringsplanen även om det finns förbättringsbehov i underlag och bedömning. Till exempel har en heltäckande bedömning av status gjorts av de marina livsmiljötyperna på EUNIS 3-nivå. Det har även gjorts bedömning av de påverkansfaktorer behöver ligga till grund för extrapolering vid bedömning av tillståndet i marina livsmiljöer som grund för planering av restaureringsåtgärder. Uppdatering av föreskrifternas bilaga 3 som gäller miljö kvalitetsnormer riktade mot belastningar är ute på remiss fram till 31 januari 2025 och kommer att beslutas under våren 2025. Slutligen bygger de åtgärder som vidtagits enligt havsmiljödirektivet på miljö kvalitetsnormerna i föreskrifternas bilaga 3. I åtgärdsprogrammet för havsmiljön (ÅPH) finns redan idag åtgärder som kommer att bidra till förbättrat tillstånd för de marina livsmiljötyperna och förberedelserna inför nästa uppdatering av åtgärdsprogrammet som ska beslutats 2027 har startat.

1.3 Gemensamma fiskeripolitiken

Samordning med den gemensamma fiskeripolitikens mekanismer att anta bevarandeåtgärder, såsom regionaliseringsprocessen i artikel 11 och artikel 18 (EU) nr 1380/2013 samt tekniska åtgärder kommer vara ett viktigt verktyg för genomförande av uppdraget.

I restaureringsplanen ska också de bevarande- och förvaltningsåtgärder som en medlemsstat har för avsikt att införa inom ramen för den gemensamma

fiskeripolitiken (EU) nr 1380/2013 ingår. I detta ingår också bevarandeåtgärder i gemensamma rekommendationer som en medlemsstat har för avsikt att ta initiativ till i enlighet med det förfarande som beskrivs i den gemensamma fiskeripolitiken. Sverige har redan arbetat med att införa denna typ av fiskereglering framför allt i skyddade områden. Exempel på områden med gällande regleringar är Bratten i Skagerrak och ett antal områden i Kattegatt, till exempel Fladen, Stora Middelgrund och Röde bank vilka ska beaktas i planen. Det är också sannolikt att Sverige även i framtiden behöver vidta den typ av restaureringsåtgärder i marin miljö som faller under artikel 18 i restaureringsförordningen och det finns pågående åtgärder i åtgärdsprogrammet för havsmiljön (ÅPH) som också innebär att detta förfarande behöver följas. Noteras bör att om denna typ av åtgärder blir aktuella behöver samråd med andra länder inledas i god tid så att en gemensam rekommendation kan lämnas till EU-kommissionen senast 18 månader innan respektive tidsfrist som framgår av artikel 5 i naturrestaureringsförordningen.

1.4 Den gemensamma jordbrukspolitiken från 2028 – CAP2028

Under 2025 och framåt pågår arbetet med att utforma den svenska tillämpningen av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) som ska gälla från 2028. Den nationella restaureringsplanen (NRP) kommer att fokusera på lämpliga åtgärder, geografiska områden och kostnader för genomförande utan att specificera vilka fonder eller andra finansieringsmöjligheter som kostnaderna ska belasta. Arbetet med CAP 2028 och arbetet med NRP kommer i huvudsak att bedrivas parallellt. Samtidigt kommer processerna att förstärka varandra genom att nuvarande åtgärder inom CAP kan lyftas in i restaureringsplanen och behovet av nya åtgärder som framkommer inom arbetet med NRP kan beaktas i arbetet med CAP.

1.5 Andra EU-rättsakter som ska implementeras

Framtagandet av en nationell plan kommer också att behöva beakta den svenska implementeringen av ett flertal rättsakter på EU-nivå där det finns klara kopplingar till naturrestaurering. Det gäller bland annat EU:s förnybartdirektiv (RED III), EU:s avskogningsförordning, EU:s ansvarsfördelningsförordning och EU:s LULUCF⁶ förordning.

---

⁶ Land Use Land Use Change and Forestry – Markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk

1.6 Nationell plan för moderna miljövillkor för vattenkraftverk

Genomförandet av den nationella planen för omprövning av vattenkraft är en viktig åtgärdsinsats för att uppnå lagkraven i förordningen. Även om förordningen i sig inte sätter nya krav på verksamheterna kan åtgärderna ge restaurerade arealer och skapa förutsättningar för restaurering av uppströms liggande arealer.

1.7 Miljömålsberedningens tilläggsuppdrag om biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn

I augusti 2022 fick Miljömålsberedningen i uppdrag att bland annat föreslå en strategi med etappmål, styrmedel och åtgärder som bidrar till Sveriges åtaganden inom EU och internationellt för naturvård och biologisk mångfald, samt upptag och utsläpp av växthusgaser inom markanvändningssektorn (LULUCF). Tilläggsuppdraget ska redovisas senast den 15 februari 2025.

1.8 Skogsutredning

Utredningen *En robust skogspolitik som ser skogen som en resurs* genomför en översyn av den nationella skogspolitiken, inklusive policyutvecklingen inom EU. Utredningen ska överväga åtgärder för ett långsiktigt hållbart och konkurrenskraftigt skogsbruk som stärker näringsfriheten och investeringsviljan. Syftet är att utveckla en framtida ändamålsenlig skogspolitik som främjar ett långsiktigt hållbart konkurrenskraftigt skogsbruk, ökad skoglig tillväxt och en långsiktigt ökad tillgång till hållbar skoglig biomassa för att fullt ut kunna bidra till klimatomställningen samt jobb och tillväxt i hela landet. Uppdraget redovisas den 31 augusti 2025.

1.9 Pågående regeringsuppdrag hos myndigheterna

1.9.1 Åtgärdssamordning

Havs- och vattenmyndigheten har ett regeringsuppdrag för perioden 2024–26 om Avrinningsvis åtgärdssamordning. Genomförandet av regeringsuppdraget är ett viktigt steg för att uppnå en integrerad vattenresursförvaltning och innefattar bl.a att skapa ett system för avrinningsområdesvisa åtgärdsplaner. Uppdraget kommer bidra till genomförandet av restaureringsförordningen både på kort och lång sikt.

1.9.2 Stärkt restaurering

Havs- och vattenmyndigheten har ett regeringsuppdrag för perioden 2024–26 om att stärka arbetet med akvatisk restaurering och naturbaserade lösningar i syfte att upprätthålla och återskapa viktiga livsmiljöer, stärka fiskbestånd och bidra till biologisk mångfald. Uppdraget genomförs i nära samverkan med RU-åtgärdssamordning och kommer vara en viktig del i genomförandet av restaureringsförordningen både på kort och lång sikt.

1.9.3 Uppdrag om kartläggning av vattenbalanser

Havs- och vattenmyndigheten ska identifiera särskilt känsliga avrinningsområden för vattenuttag och ta fram underlag för att kunna göra vattenbalanser för dessa. Baserat på information och synpunkter från relevanta myndigheter och samhällsaktörer ska myndigheten genomföra en analys av hur naturmiljön och ekosystemtjänsters vattenbehov tillgodoses i balans med andra behov av vattenuttag vid torka och vattenbrist till följd av klimatförändringar, samt hur möjliga åtgärder baserat på lokala förutsättningar inom avrinningsområdet ska identifieras.

1.9.4 Digitala kunskapsunderlag om skogens natur- och kulturmiljövärden

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har ett uppdrag att utveckla digitala geografiska kunskapsunderlag om natur- och kulturmiljövärden i skog, som komplement till fältinventeringar, av betydelse för skogsbrukets planering, arbetet med biologisk mångfald och nationella klimat- och miljömål. Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 juni 2027.

1.9.5 Översyn av regelverk för att underlätta för återvätning

Naturvårdsverket ska, i dialog med Statens jordbruksverk och Havs- och vattenmyndigheten, utreda om det finns behov av att ändra reglerna för att ompröva och återkalla tillstånd till markavvattning för att underlätta för klimat- och miljöåtgärder. Syftet är att underlätta för återvätning utan att påverka jordbruksmark negativt. Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2025.

1.9.6 Översyn av den nationella strategin för formellt skydd av skog

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen ska se över den nationella strategin för formellt skydd av skog och särskilt beakta hur äganderättsperspektivet ska stärkas, nya skyddsformer användas och hur frivillighet som grund ska tillämpas samtidigt som skogar med höga naturvärden skyddas. Uppdraget ska redovisas den 31 mars 2025.

Rapportera miljöskadliga subventioner till Europeiska kommissionen

Naturvårdsverket ska ta fram underlag för Sveriges rapportering av miljöskadliga subventioner till Europeiska kommissionen 31 mars 2025. Naturvårdsverket ska i den mån det är möjligt följa kommissionens vägledning och redovisa svårigheter med att identifiera och bedöma miljöskadliga subventioner och på så sätt bidra med metodutveckling. Uppdraget ska redovisas den 28 februari 2025.